

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > אלול 018 ימי תשובה תשעב

אלול 018 ימי תשובה תשעב

חלק מהשיעור

תשובה ד' רבותינו מל' לשוב למקום הראשון שהיה קודם לכן, ולא לחדש דבר חדש. כגון היה בלי חטא, עד בן י"ג שנה, תינוק שלא טעם טעם חטא, הבל פיהם של תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם אחת, היה זמן שכ"א מכיר בנפשו חיים בלי חטא. אם היה נולד מעיקרא במצב שיכול לחטוא להיכן היה שב, לכן הקב"ה סידר לידת האדם שנמצא י"ג שנה בעולם שאין בהם חטא. נראה פשוט, אבל מה נקודת הקושי, חוסר הפשיטות, משעת לידתו עד י"ג שנה איננו בר דעת, הזמן שלא היה בו חטא הוא לא היה בר דעת, א"כ צריך לחזור כביכול לשנים שהיה לאו בר דעת, וכי תשובה זה לחזור למקום שאין דעת, לא, אלא למקום שיש דעת אבל אין חטא, זו נקודת הקושי. לחזור לחיים שאין חטא אבל יש דעת, חצי כן חצי לא. לאחר ברכת חונן הדעת ברכת התשובה כמ"ש הגמ' בברכות, אם אין דעת א"א לעשות תשובה, לכן מבקשים קודם דעת ואח"כ השיבנו.

כל בר ישראל שנשמה פנימית בו, מתפלל ביו"כ מליל עד ליל מעט יותר מכ"ד שעות, האם אח"כ מרגיש קצת יותר טהור בנפשו, מי שלא מרגיש כלום טעון בדיקה גדולה, מה כ"א מרגיש ואיכות ההרגשה משתנה לפי עומק התשובה שעה, אבל כל בר ישראל מרגיש קצת יותר טוב. נחשוב, אדם חי י"ג שנה בלי חטא איזה עומק של טהרה הנפש היתה צריכה להרגיש, שאול כמ"ש חז"ל בן שנה למולכו כבן שנה לחטא, א"כ למה האדם לא מרגיש את הטהרה, כי אין דעת, אם היה דעת היה מרגיש עומק של טהרה נפלאה.

א"כ זו נקודת הקושי, שזוכר זמן בלא חטא, אבל לא זוכר זאת באופן שמרגיש חיים של טהרה וקדושה כיוון שלא היה לו דעת, אז רדף אחרי צעצועים ומשחקים וחומר של ילד שרודף אחרי מה שרודף. במטבע התפילה ג' בקשות, א' השיבנו אבינו לתורתך, ב' קרבנו מלכנו לעבודתך, ג' והחזירנו בתשובה שלמה לפניך, מדוע זה בא אחרי ב' הבקשות הראשונות, אחרי החזרה לתורה ואחרי קרבה למצוות, לכאן בקשת חזרה לתשובה היא בקשה לעצמה, על איזה תשובה מדובר לשוב לתורה, כל תשובה עניינה לחזור למצב שהייתי בו, א"כ איזה תשובה כ"א מבקש כל יום ששיבנו לתורה, על המסכת שלא למדנו, זה לא להשיב אלא ללמד מחדש. כמה פנים ביאורה"ד, נאמר פנים אחד, הגמ' בנדה שמלאך מלמד התינוק כל התורה כולה, ושיוצא לאוויר העולם משכחו, במעי אמו לומד תורה בטהרה וקדושה, שם הוא בר דעת, ושיוצא לאוויר העולם המלאך משכחו, ויוצא למקום שהוא לאו בר חטא, והוא לומד תורה וזה נקרא הבל של תינוקות של בית רבן שאין בו חטא, אבל דעת אין כאן, אם ננסה לחזור רק למצב שמאז שנולדנו יש כאן טהרה אבל אין דעת, היכן יש חזרה למצב של תורה, של דעת, עם טהרה, שניהם יחד, דעת וטהרה, זה מי יתנני ירחי קדם שביקש דוד המלך ע"ה, תורה שהאדם לומד בהיותו עובר במעי אמו, תורה זה שמתגלה זו תורה עם דעת אבל תורה שאין בה חטא.

שמבקשים כל יום השיבנו אבינו לתורתך, הכוונה שנחזור לתורה שלמדנו משנולדנו עד י"ג שנה, זו הבקשה הראשונה לתורה שאין בה חטא, אבל אין בה שלמות כיוון שהאדם לאו בר דעת, לכן עומק הבקשה השיבנו אבינו לתורתך זה על תורה שהאדם למד במעי אמו, יש שם דעת ותורה ואין חטא, ומכאן תורה אנו מבקשים אח"כ והחזירנו בתשובה שלמה לפניך, לחזור לתורה שלמדנו כ"א מאיתנו בהיותו עובר במעי אמו, תורה של דעת, שאין בה עון.

יתר על כן, השיבנו אבינו לתורתך, לתורה של מתן תורה, ששם לא היה עון וחטא, שפסקה זהומתם, החטא הסתלק. א"כ ב' שלבים שהם ג' לאיזה תורה רוצים לחזור, לתורה של עובר במעי אמו, ולתורה של מדרגת מתן תורה.

איך אפשר לחזור לאותה תורה, ולאותו מקום שאין בו חטא. לשון חז"ל ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, עשו אומרת הגמ' במסכת קידושין שנקרא ישראל מומר, כתוב כאן בחז"ל יסוד עמוק, בשעה שהאדם חוטא נפשו נפגמת, האם בשעה שהוא חוטא כל הנפש נפגמת או חלק ממנה אינה נפגמת, חלק בנפש שנשאר טהור, בשעה שהאדם חוטא נמשכת עליו רוח טומאה כדברי הפס' וחז"ל, אילו היה יצויר שלא היה מקום כזה בנפש שלא חטא לא היה יכול לעשות תשובה לעולם, שהתנתק ממקום הטהרה, אצל כל איש ישראל אע"פ שהרבה לפשוע ולחטוא יש מקום אצלו בנפש שנשאר טהור, רק צריך לגעת בו. בעומק עושים תשובה לא מהמקום של החטא שהרי חטא, אור התשובה יכול לקבל מאותו מקום בנפש של עצמו ששם החטא לא נגע. מי שעושה תשובה מהשכל כל מה שאומרים עכשיו אין לו נפק"מ בכך, הוא לומד הל' תשובה לרמב"ם, יושב עם דף ועט ועושה חשבון הנפש מה הוא עשה, וכותב, ומקבל קבלות, מה חסר. אבל מי שעושה תשובה מהלב, ולבבו יבין ושב, מכח מה צריך לעשות תשובה, מהשכל או מהלב, כ"א מאיתנו ודאי מקיים מצוות תשובה, מהשכל או מהלב, מה ההבדל אם עושים תשובה מהשכל או מהלב, שעושים תשובה מהשכל יש לאדם חשבונות, אסור לעבור עבירות ורח"ל הוא נכשל, יש מצוות תשובה, אולי הוא גם מפחד מהגיהנום, מפחד מעונש הדין של יום הדין ועושה תשובה. כאשר האדם עושה תשובה מהלב, התשובה באה ממקום שהלב נעשה ערל, טמא, לב אבן, או שיש מקום ששם הלב פתוח לבורא יתברך שמו. חרטה אפשר לעשות מהשכל או רק מהלב, וידו אפשר לעשות מהשכל לפה, קבלה לעתיד, הוא חושב שהוא מקבל, כמו שאדם עושה קנין, מקבל קבלה לעתיד. נדר לא חייב רגש, נדר שלא יאכל מאכל פלוני, נשבע שלא יעשה מעשה אלמוני. חרטה א"א להתחרט בשכל, החרטה נמצאת בלב. כאשר האדם נכנס למערכת של תשובה הוא מתחיל להתעסק עם לבבו, הוא מתחרט על מה שעשה ורוצה לשוב בתשובה. מדוע האדם מתחרט כאשר עשה עבירה, יש אדם שמתחרט מחמת שהוא מפחד שהקב"ה לשנה הבאה לא יגזור עליו גזירות טובות, יש אדם שמתחרט על עבירה כי הוא רוצה גן עדן, יש מי שמתחרט כי מפחד מגיהנום, אבל יש אדם שמתחרט שעשה עבירה משום שמרגיש את הטומאה של העבירה בלב. מה עושה אדם ביום חם והוא מזיע, נכנס לבית ורוחץ את גופו, מדוע כי יש מצוות עשה דאורייתא, דרבנן, תקנת סופרים, כי הוא מלוכלך. העבירות הוא טומאה, לכלוך, אדם יכול לומר את זה ולא להרגיש את זה, ויכול לומר זאת ולהרגיש זאת. זה נקרא תשובה מלב.

צריך לעשות תשובה כי קשה לו לסבול את הטמטום שבלב שחל מהעבירות שעשה, זה נקרא תשובה מאהבה בלשון חז"ל. תשובה מיראה זה משום שמפחד מהעונש, שלא יקבל שכר.

מי שרוצה להבין ברור מדוע רוב בני"א התשובה שלהם לא מחזיקה כל שנה אפי' לכמה ימים, פוק חזי. רוב התשובות שאנשים עושים הם תשובות של שכל, הגיע ר"ה ויו"כ ועשיית צריך לעשות תשובה בגלל כך וכך, וכך כך. אם האדם יעשה תשובה אמיתית, מכח שמרגיש את טמטום לבו מכח החטא, הוא מרגיש שהעבירה הורידה אותו, הוא מרגיש שהיא חסמה לו את הטהרה והקדושה, ולא מרגיש את פנימיות לבבו מכח העבירה, אז הוא יעשה תשובה באמת. אבל אם איננו מרגיש את טומאת הלב אזי למה הוא עושה תשובה, כי בש"ע כתוב שזה ימי תשובה, ודאי, עדיף מכלום. תשובה שאיננה מלבבו יבין, לא נאמר בו גם ושב ורפא לו, זו רפואה משום שזה לכלוך שנמצא בנפש האדם וצריך להורידו, ואז האדם נעשה בריא. אם מרגיש רק שעשה נגד רצון הבורא בשכל, אבל לא מרגיש הטומאה מהעבירה, יקשה לו מאד לעשות תשובה אמיתית. כגון שאכל דבר לא ראוי, או עשה מעשה לא ראוי, ומרגיש הטמטום מכח כך, וכואב לו אותו טמטום של לב, תשובתו תשובה אמיתית. מי שכואב לו בלבו באמת על הרגשת הטמטום מכח העבירות במשך השנה, יש תקווה גדולה שתשובתו תהיה תשובה מעשית ויזכה באמת לתשובה שלמה. אבל תשובה של מערכת של שכל, יש כאלו מאד עסוקים, במצוות, בת"ת, ודאי כמה דקות עושה חשבון נפש, האם כואב לו באמת על העבירות, א"כ לבבו יבין ושב ורפא לו.

כל אדם שקצת אמיתי וכנה עם עצמו, הרי זה לא ר"ה ויו"כ הראשון שנמצא בעולם, האם אחוז שהתשובה של שנה שעברה הועילה, א"כ אשריו וטוב לו, אם לא הועילה, לפני שנה לא, שנתיים לא, שלש לא, א"כ מה יקרה עוד פעם השנה, שוב אותה תשובה ושוב יפול, או שצריך להבין מה לא נכון. שאלו: אולי השנה הוא גם יעשה עבירות אבל דבר קטן הוא תיקן אז זה יועיל. הרב: אם ברור לו ראשית כל בביור שלפחות בנקודה אחת בטהרת לבבו הוא נטהר זה כבר שלב טוב, אבל שיהיה לו ברור לגמרי שמשנה שעברה להשנה לפחות בנקודה אחת עלה בה. עדיין זה לא אומר שעשה כפי כוחו, אבל ראשית ברור לו שהוא במצב של עלייה. זה שעשה מצוות ברור לו כי עבר שנה, וכן למד תורה, וכן שהתפלל עוד תפילות, אבל האם ברור לו שליבו יותר טהור משנה שעברה, שאתה אומר שיש עלייה בכמות או שהלב יותר טהור, וכי זה ברור לרוב בני"א שהלב קצת יותר טהור משנה שעברה. בתאוריות הכל נכון, במציאות בדר"כ זה לא קורה, אתה שואל עכשיו למה. בן אדם יושב ולומד תורה, לפני שעה ואחרי שעה, האם התורה טיהרה אותו, וא"כ במשך השנה שלמד לא שעה אלא אלף שעות, איך יתכן שנראה אותו דבר, קושיות טובות, אבל זו המציאות, וכי כל מי שלומד תורה שנה בהכרח שאחרי שנה יראה אחרת, אולי בהכרח שלמד עוד ת"ת, ועוד אחוזים שזוכר חלק, אבל באמת לבו יותר, אדם מרגיש בוודאות שמשנה שעברה להשנה לבו יותר טהור, אם כן הוא בכיוון הנכון, אבל עשה מספיק או לא הקב"ה יודע, אבל לפחות הוא בכיוון הנכון.

אבל אם מרגיש שהתשובה שעשה שנה שעברה לא הגיע למקום שהטהרה חלה יותר. מנסים להבין יותר מהי תשובה, לא בשכל רק, אלא להבין תשובה מעשית. אם המניע של התשובה היא לא הרגשת הטמטום שחלה בלב, קיום תשובה זו חלה מספק. כלשון חז"ל הנ"ל זה נקרא תשובה מיראה, הוא לא אוהב את התשובה ולכן עושה אותה, תשובה מאהבה מה

הכוונה, יש הבחנה שזוהי אהבת ה', אבל אהבה יותר פשוטה, מהי תשובה מאהבה, שאוהב את הטהרה ושונא את הטומאה ולכן עושה תשובה. כל אחד מאיתנו ודאי שיש לו חלקים מסוימים בנפש שמרגיש שמה שעשה הוליד בו איזו טומאה, כל אחד לפי ערכו, והוא צריך לעשות תשובה על התשובה שהוא מרגיש, זה כואב לו והוא רוצה חיים יותר פנימיים של טהרה.

נחמד עוד מעט, תשובה זו לא הגדרת הדבר בלבד וידו חרטה וקבלה לעתיד, זה מעשה התשובה, פנימיות התשובה, תשובה משיבה את האדם למקום יותר פנימי בתוך עצמו. יש לאדם לב, כל אחד מכיר רמות של הרגשות בלב, מישוהו אמר לו מילה קטנה שלא נעימה לאוזנו מעט כואב לו, אבל אם מישוהו פגע בו מאד עמוק, אז הוא אומר, זה חדר לעומק לבבי. הרי שכ"א מכיר עומקים בתוך ליבו. כאשר האדם עושה תשובה עומק הגדרתה, להיכנס למקום יותר פנימי בלב ולחיות שם קבוע. פגעו בפלוגי מאד חזק אז המקום הפנימי התעורר, אבל בשאר כל חלקי החיים חוזר לחיות עם המקום החיצוני שבלב. תשובה זה להיכנס למקום יותר פנימי בלב שלי בעצמי, שאחיה שם קבוע באותו מקום פנימי. זה לא שנכנס רק באותו רגע שהתחרט ואז כאב לו ואח"כ יוצא וחוזר וחי במקום החיצוני של לבו, לא זו תשובה אמיתית. תשובה עניינה לבקוע למקום יותר פנימי בלב. כל אחד מכיר רמות של הרגשה בלב, לא צריך ליתן משלים, זה ברור לכל אדם. כאשר עושה תשובה ראשית האם זה נובע מהמקום הכי עמוק בלב של עצמו, הוא מכיר מקומות עמוקים בליבו מנסיבות אחרות, האם התשובה מגיעה מאותו מקום פנימי, הכי פנימי שמכיר בתוך עצמו, אם איננה מגיעה מאותו מקום פנימי שמכיר בתוך עצמו, אז תשובתו איננה תשובה.

החזירנו בתשובה שלמה לפניך, מהי תשובה שלמה, חצי מהעבירות או כל העבירות, תשובה שלמה כוונת הדבר שמהמקום שאני שב הוא מהמקום הכי עמוק בתוכי, תשובה שאיננה שלמה שהאדם שב בתשובה ומתחרט אבל לא מהמקום הכי עמוק בתוך עצמו. כדי שהנפש תחיה בתוך התשובה, זה להיכנס למקום היותר עמוקים בלב ומשם להתחרט. לפ"ז להבין ברור, בחיצוניות הלב האדם מתחרט על העבירות כי מפחד מגיהנם ורוצה ג"ע ומפחד מיום הדין, ובפנימיות הלב האדם מתחרט על העבירות כי מרגיש את הטמטום, ולכן רוצה לחזור בתשובה, כי כואב לו אותו טמטום.

זה לא רק שכל, עשיתי טעות חרטה וקבלה לעתיד, אלא לזהות מאיזה מקום בלב מתחרט, והאם זה מהמקום הכי עמוק שבתוכי, אם לא, חסר בתשובה, אין כאן תשובה שלמה. שאני מבקש החזירנו בתשובה שלמה לפניך, שאוכל לעשות תשובה מהמקום הכי עמוק בנפשי, זו תשובה שלמה ואמיתית.

חוזרים לראשית הדברים לפי מה שדובר השתא. כאשר עושה תשובה מחיצוניות הלב, חיצוניות הלב מורכבת מטהרה וטומאה, מטוב ורע, מקדושה וחולין, פנימיות הלב של כל יהודי, בנקודה הפנימית, היא נקודה שנשארת טהורה, שלא יכולה להיפגם, שתמיד תשאר ישראל, אע"פ שחטא ישראל הוא, כלומר שנקודת פנימיות לבבו לא יכולה להיפגם, יכול להיות שהיא מתכסה, נסתרת ונעלמת, אבל לא יכולה להיפגם. שעושים תשובה צריך לגעת באותו מקום פנימי שבלב, במקום זה לא נגע מלאך וסתר לאדם בשעה שיצא לאוויר העולם. שלמה המלך שאמר על עצמו לבי ראה הרבה חכמה, מהיכן, הוא חזר למקום של מי יתנני ירחי קדם.

איך חוזרים לאותו מקום, בהסתכלות הפשוטה וכי רוצים להחזיר את גלגל השנים אחורה, מאי דהוה הוה, נגמר. אבל אליבא דאמת זה ממש לא כך, בפנימיות של כל אחד מאיתנו נפש ישראל, למדנו את כל התורה כולה במתן תורה, למדנו כ"א את חלקו בתורה בהיותו עובר במעי אמו, אבל נעשה כיוסי על הלב והאדם חי עכשיו בחיצוניות לבבו אזי הוא לא מחובר למה שהיה. והיו עיני וליבי שם כל הימים, כאשר האדם חי בחיצוניות של לבבו אז מתן תורה היה כבר לפני אלפי שנים, ועובר במעי אמו עבר כבר עשרות שנים, ועכשיו ערב ראש השנה תשע"ג, אבל כאשר האדם נכנס לעומק לבבו, העומק של הלב שלו נשאר טהור, העומק של הלב שנשאר טהור אם הוא נוגע שם הוא מגלה תשובה שלמה, אם הוא נוגע שם הוא חוזר למקום שעליו נאמר מי יתנני ירחי קדם, מי שנוגע בנקודת לבבו שם לא נאמר שצריך לעשות תשובה בעומק, שם הלב נשאר טהור, בנקודה הפנימית, בחיצוניות הלב, הלב נעשה מלוכלך.

נסכם הדברים שיהיו קרובים. אם האדם לא מרגיש טמטום מכח העוונות כל מה שדובר השתא לא למעשה אצלו, צריך עבודה אחרת, הלב כ"כ אטום ורק רוצה לעשות תשובה בשכל, כל הנאמר השתא עדיין רחוק ממנו. אבל מי שמרגיש את הטמטום של הלב, בתוך כל אותו טמטום האם הוא מרגיש נקודה אחת פנימית שעליה נאמר נצח ישראל לא ישקר, יש לו נקודה אחת פנימית שמכחה ישראל מסרו נפש בכל הדורות כולם, האם הוא מרגיש את אותה נקודה או לא. הוא יכול לחשוב עכשיו למעשה, אם היו מעמידים אותי בשעת השמד, האם הייתי מוסר נפש או עובר את העבירה, אם הוא מרגיש שכן אזי הנקודה הזו גלויה אצלו, ושמהמקום הזה יעשה תשובה. לא הזכרנו משל, זה למעשה, שיבחן למעשה, אם עכשיו בפועל היו מגיעים ואומרים לו ג' עבירות, או שאתה עובר או שהורגים אותך, האם הייתה מוסר נפשך לשם יתברך או שר"ל שעובר את העבירה, אם הוא אומר שהיה עובר את העבירה לא בזה עסקינן עכשיו, אבל אם מרגיש שמוכן למסור את נפשו, זו לא שאלה תאורטית, זה לדינא אם יקרה בכל רגע, אם אתה מוכן באמת למסור את הנפש אז נקודה פנימית זו מתגלה אצלך, תקח את אותה נקודה וממנה תעשה תשובה. תעורר את הנקודה הפנימית שבתוך נפשך שמוכנה עכשיו בפועל למסור את עצמה על קידוש ה', מה שאתה מחוייב מדינא, בכח אנו עושים כל יום מסירות נפש, בק"ש. אם נקח נקודה זו ונעורר אותה,

אז עוררנו את הנקודה הפנימית שבנפש ישראל. כל מי שנפש ישראל בקרבו מוכן למסור את נפשו לבורא עולם מתי שצריך, אבל נקודה זו נעלמת, מתכסה, נסתרת, לא רואים אותה ביום יום. העצה למעשה, לבחון את הנפש, האם אני מוכן למסור את הנפש או לא, ואם כן, האם זה נעשה בעצבות או בשמחה, לעורר את הנקודה הפנימית בנפש שנשארה טהורה, הנקודה המקולקלת לא מוסרת את הנפש לבורא עולם, הנקודה הטהורה, אלקי נשמה שנתת בי טהורה, היא מוכנה למסור את עצמה. אם ננסה לעשות תשובה מהמקום המלוכלך שבנפש קשה מאד להצליח, אבל ננסה לעשות תשובה מהמקום הטהור שבנפש, מהפנימיות של הנפש שלא נפגמה, ממקום זה אפשר לעשות תשובה שלמה, תשובה שלמה היא מהמקום שהאדם מוכן למסור את נפשו בפועל, רק צריך לעורר את אותו מקום פנימי כל אחד בקרבו.

אם נעורר את אותו מקום פנימי, לא בדיבור, מי שחושב שזה יקח לו דקה או שתי דקות או עשר דקות הרי שהוא טועה לגמרי, זו עבודה של שעות ויתר על כן, אבל זו העבודה של הימים הללו. לשבת ולהתבונן, לקחת לעצמו זמן של שקט, לייחד לזה זמן, ולבחון ולעורר את הנקודה הפנימית שבנפש, האם אני מוכן למסור את הנפש שלי על קידוש השם אימתי שהוא מחוייב, ואם כן, לעורר את אותה נקודה ומכחה לעשות תשובה.

מי שינסה לעשות את הדברים למעשה ולא ישאיר את הדברים להתעוררות בעלמא, יראה שנפתחת לו נקודה פנימית בתוך הלב. עם המחשבה הזו הוא יכול ללכת על עשרת ימי תשובה, הוא יכול ללכת עם המחשבה הזו ביום הקדוש יום הכיפורים, ואז הלב שלו נפתח, והתשובה שלו הולכת ומגיעה מהמקום העמוק והפנימי בתוכו. הוא שב למקום של מי יתנני ירחי קדם, עולם של טהרה וקדושה בלי עון ועם דעת, איך אפשר לשוב לשם כמו ששאלנו בהתחלה, התשובה מאד ברורה ופשוטה, במבט ראשון זה כ"כ רחוק, אבל במבט פנימי זה קרוב למי שמבקש אמת, הוא מעורר את הנקודה הפנימית של הנפש ע"י המחשבה שמוכן למסור את נפשו לקב"ה בשמחה, שהנקודה הזו מתעוררת, היא מביאה את האדם למקום שהוא נעשה נהר נובע, פועל ועושה מהמקום הפנימי של תוך נפשו. לבבו יבין ושב ורפא לו, אבל איזה לבבו, החזירנו בתשובה שלמה, מהי תשובה שלמה, שבאה מהעומק הפנימי של הנפש.

יזכנו ה' יתברך שמו שנזכה יחד כל הכנסת ישראל להגיע למקום הפנימי של נפשנו, ומשם לעשות תשובה, וע"כ נזכה להחזירנו בתשובה שלמה לפניך, שתהא תשובה שלמה, ותהיה גאולה שלמה במהרה בימינו אמן.

- [אלול](#) [1]

Source: <https://bilvavi.net/shiur/018-ימיתשובהתשעב>

Links

[1] <https://bilvavi.net/ellul>